

Többször láthattam
a kis tavi békát

A RÁCKEVEI-DUNA-ÁG MENTÉN

Térdig a lápban

ÍRTA ÉS FÉNYKÉPEZTE | TÓTH GÁBOR ÁBRIS tanuló, Eötvös József Gimnázium (Budapest)

A Ráckevei- (Soroksári-) Duna-ág (a továbbiakban RSD) a Duna egyik mellékága, amely Budapest XXI. kerületében válik el a főágtól, és 48 kilométerre délebbre, a Tasssi-zsilipnél ömlik vissza. Mellette számos holt-ág, nádas, mocsaras vizes élőhely terül el, ezek nemzetközi jelentőségük miatt 2015 óta Natura 2000-oltalom alatt állnak.

Jómagam kételtű-, főleg békafanatikus vagyok, és mindig, mindenhol leginkább a békákat lesem,

de érdekelnek a hüllők is. Ezért kezdtem lakhelyem környékén ezeket az állatcsoportokat vizsgáló kutatásomba. Az RSD mentén választottam ki öt megfigyelési helyszínt: kettőt szülőfalum, Taksony mellett, egyet nem messze Szigetcséptől, kettőt pedig Makád közelében. Ezek az élőhelyeken arra voltam kíváncsi, hogy egy-egy terület átfésülése során milyen fajokkal találkozhatunk, és ezek milyen gyakorisággal fordulnak elő. Egyszerűbben szólva: egyedszámlálási feladat megoldására vállalkoztam.

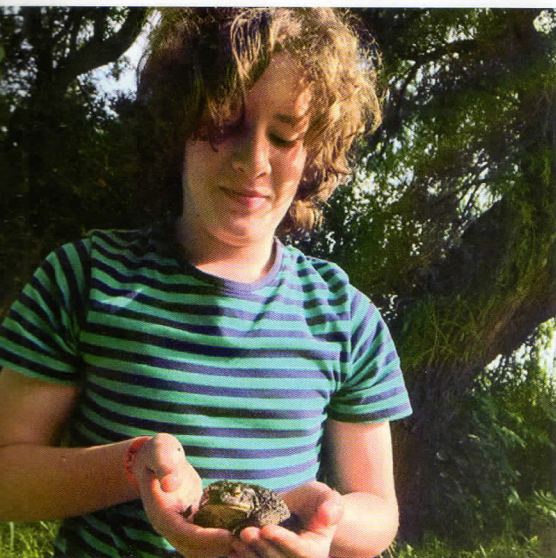
A kutatást édesapám társaságában végeztem. Harcedzett, kétfős kutatócsoportunknak még a legnagyobb szúnyoghordák csipései sem szegték kedvét. Vizsgálataink során azonban más gondunk is akadt. Volt olyan terület, amelyet a rossz megközelíthetőség, és volt olyan is, amelyet a megfelelő felszerelés hiánya miatt nem tudtunk alaposan átvizsgálni. A kiválasztott helyszínek nagy részén viszont szerencsére sikerült elvégeznem a felmérést. Ugyanakkor egy egyszerűsítéssel is élnem kellett: mivel a *tavi békát*, a *kis tavibékát* és hibridjüket, a *kecskebékát* külső jegyek alapján gyakorlatilag lehetetlen egymástól megkülönböztetni, ezért nem tettem különbséget e három faj között.

Terepmunkámat Makád mellett egy mesterséges vizgyűjtő tó élővilágának megvizsgálásával kezd-

tem. A tó területe körülbelül 900 négyzetméter, és körüljárása közben a szinte minden vizes élőhelyen gyakori kecskebékának több mint huszont, a *vízisiklónak* és a *mocsári teknősnek* egy-egy egyedét figyeltem meg. Megjegyzésre érdemes, hogy a mindössze néhány éves tavacsát ilyen hamar birtokba vették a hüllők és a kételtűek.

Ezután a Csepel-sziget déli csücskében folytattam a felmérést. Makádtól délre, a gát mellett egy láptavakkal és kubikgödörökkel teli, ártéri ligeterdő egy részét fésültem át. Ide összesen négy napon látogattam el. A mintegy 360 négyzetméteres területen összesen tizenhárom kecskebékát, tizennégy *erdei békát*, nyolc *vöröshasú unkat*, egy-egy *barna varangyot* és vízisiklót láttam. A kecskebékák zömmel a nagyobb láptavaknál fordultak elő, míg a kisebbekre és a sekélyebbekre inkább az unka volt jellemzők.

Az erdőbe egy kátyús erdészeti úton jutottam be. Az út mélyedéseiben összegyűlt csapadékvízben unkákat, erdei békákat, továbbá egy hím barna varangyot (öt Dezsőnek neveztem el) és ugyanennyi vízisiklót vehettem szemügyre, jegyezhettem fel terepi munkafüzetembe. Ezen a helyszínen felfedeztem továbbá két szaporodóhelyet a sekély láptavakban. A vizgált körülbelül 3-3 négyzetméteren három, illetve tíz ebihalat láttam. Az általam becsült egy négyzetméternyi vízfelszínre jutó ebi-

halak száma egy, illetve 3,33 volt. Faji hovatartozásukat azonban, sajnos, nem sikerült meghatároznom, valószínűleg az erdei béka lárvái voltak. A következő helyszín a szigetcsépi holtág körülbelül 100 méteres partszakasza volt. Itt tizenhárom kecskebékával, négy erdei békával, egy óriási nőstény barna varanggyal (ő a *Dezsőné* nevet kapta), egy vízisiklóval, illetve két mocsári teknőssel találkoztam. A kecskebékák, a varangy és a vízisikló a part mentén, a sekély vízben, a mocsári teknősök a nádas és a nyílt víz határán, míg az erdei békák a nádas és a fás terület érintkezésében tanyáztak. Érdekes volt számomra, hogy az egyik mocsári teknős valószínűleg az idén kelt ki, ezért páncéljának hossza mindössze 3 centiméter volt, és sárga pöttyből is kevés volt még rajta. Negyedikként a Taksony közelében levő holtág partját vizsgáltam át. Mivel itt a nádas miatt gyalogszerrel szinte lehetetlen volt megközeleltetni a nyílt vizet, a tanösvényt jártam végig. A szárazföldi partszakaszon több mint tíz *fali gyíkot*, két *zöld gyíkot*, valamint egy-egy élő, illetve elpusztult mocsári teknőst számlálhattam meg. Az, hogy csak hullókkal találkoztam, valószínűleg részben annak tulajdonítható, hogy aznap száraz és meleg idő volt. Egyébként a területen általában a kecskebékát, az erdei békát, a barna ásóbékát és a zöld varangyot is meg lehetett figyelni.

a makádi erdőben figyeltem meg a Natura 2000-jelölőfajként számon tartott vöröshasú unkákat

Utolsónak az otthonomtól kétutcányira levő, Marestiti nevű, taksonyi, mesterséges vízgyűjtőtől élővilágát vizsgáltam. Itt egy körülbelül 200 méteres partszakasz bejárása közben egy mocsári teknőst és huszonöt kecskebékát észleltem. A tó egyébként varangyok, kecskebékák és teknősök szaporodóhelyéül is szolgál, bár a szemeteelés miatt, sajnos, ez az élőhely könnyen veszélybe kerülhet.

Kutatásom eredményeit táblázatba foglaltam, majd levontam a következtetéseket. A vizsgálati helyszínek adatait összehasonlítva megállapíthatjuk, hogy fajokban leggazdagabb terület a makádi erdő volt. Itt észleltem legnagyobb számban állatokat, itt voltak a legváltozatosabb élőhelyek, és egyedül itt figyelhettem meg a Natura 2000-jelölőfajként számon tartott vöröshasú unkákat. Ez a faj kifejezetten a kisebb, növényzettel benőtt állóvizeket és vízfoltokat kedveli. Mivel ilyeneket a makádi erdőben könnyen talál, ezért itt nagy számban fordul elő. Az erdőben levő kisebb-nagyobb láptavak és kubikgyödrök pedig remek helyei a párzásnak a szaporodási időszakban.

Egyetlen őshonos teknősfajunk a mocsári teknős

A holtági adatokat szemügyre véve azt tapasztalhatjuk, hogy a szigetcsépi kétéltűekben is gazdag volt, viszont ez a taksonyiról már nem mondható el. Ebben a már említett okok mellett talán az is közrejátszott, hogy a csépi holtág távolabb van a településtől, mint a taksonyi. Azért tisztább, élhetőbb a vize, mert valószínűleg kevesebb szennyeződés kerül bele.

A vizsgált mesterséges tavakról elmondható, hogy bár fajokban szegények, de értékes élőhelyet kínálnak például a mocsári teknősök számára, amelyeket, sajnos, hazánkban is egyre több élőhelyről szorítanak ki az invazívan terjedő ékszerteknősfajok. Megnyugtató volt, hogy kutatásom során ezeknek az özönfajoknak egyetlen képviselőjével sem találkoztam.

A kétéltűeket világszerte veszélyeztető gombás fertőzések sajnos, már hazánkban is eljutottak, a bajokat az élőhelyek elvesztése még tetézheti is. Ezért is fontos, hogy megbecsüljük és védjük ezeket a területeket, mint amilyen a Ráckevei-Duna-ág környéke is, hiszen fontos élő- és szaporodóhelyek a védett kétéltű- és hullófajok számára.

A kutatás igen nagy élmény volt számomra. A magamfajta békarajongó nem is kívánhat magának jobbat, mint hogy térdig a lápba süllyedve lesse az állatokat. Érdeklődésemet az is jelzi, hogy mindössze két hét alatt sikerült telefonom tárhelyének száz százalékát megtöltenem békákról készült fényképekkel. (Együttal köszönetet szeretnék mondani *Hock Ferenc* herpetológusnak és *Hegyi Zoltánnak*, a DINPI munkatársának a felmérésemhez nyújtott értékes segítségükért.)

A 2018. évi Herman Ottó Kárpát-medencei biológiai verseny díjazott kielődása.

A Csepel-szigeti mintaterületemen egy barna varangyot találtam

Térdig a makádi lápban